

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4835/2022
26.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милија Симић, адвокат из ..., против тужене Гимназије са седиштем у Параћину, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1639/22 од 19.07.2022. године, у седници одржаној 26.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1639/22 од 19.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину, Судска јединица у Ћуприји П1 252/21 од 10.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да тужилји на име накнаде трошкова за исхрану у току рада – топли оброк за период од јуна 2018. до априла 2021. године исплати појединачне износе са законском затезном каматом у висини и на начин ближе одређен у том ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилји на име накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора за период од јуна 2018. до априла 2021. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом у висини и на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилји на име трошкова парничног поступка плати износ од 72.900,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1639/22 од 19.07.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Параћину, Судска јединица у Ћуприји П1 252/21 од 10.02.2022. године (став први и став други изреке), одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име трошкова за исхрану и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора и то за период од јуна 2018. године закључно са априлом 2021. године исплати износе ближе означене у тим ставовима изреке са законском затезном каматом од

доспелости сваког појединачног износа до коначне исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезана је тужила да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 9.000,00 динара у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побједану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу код тужене на радном месту ... са првим степеном стручне спреме. Тужена је тужили обрачунавала плату у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 35/01... 86/19), тако што је коефицијент радног места множен са прописаном основицом за сваки месец. Тако утврђена основна зарада ако је била нижа од минималне зараде тужена је вршила исплату тужили плате у висини минималне зараде за пун фонд сати, додавши на обрачунску листу категорију „додатак мин. зарада“. У обрачунским листама за утужени период од месеца јуна 2018. до 31.03.2021. године, нису исказане накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, нити је исказан део коефицијента који се односи на ове накнаде. Вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке, утврђена је висина потраживаних накнада за утужени период на основу параметара из Општег колективног уговора из 2008. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиле усвојио и тужену обавезао да јој исплати предметне накнаде, са припадајућом каматом, јер је закључио да у минималној заради која јој је исплаћивана, у утуженом периоду, није садржана накнада трошкова које су предмет овог поступка, а да, у недостатку конкретне регулативе, тужила може да потражује накнаду у износима према параметрима из упоредно важећег колективног уговора у Републици Србији, који се односе на предузећа која, као и тужена, обављају делатности и послове којима се обезбеђује остваривање права грађана и задовољавање потреба грађана и организација (јавне службе).

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиле одбио применом одредбе члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01 ... 86/19), којом је прописано да накнада на име регреса и исхране у току рада урачуната у коефицијент радног места, а коефицијенте прописане Уредбом Владе Републике Србије, при чему Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), није предвиђено право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, нити је та права предвиђао претходно важећи Посебан колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/09).

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Закон о раду у одредби члана 105. став 3. прописује да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, 42. став 3. тачке 4. и 5, члана 118. став 1. тачка 1. – 4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. тог Закона. Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и на регрес за коришћење годишњег одмора, а висина трошкова из става 1. тачка 5. тог члана мора бити изражена у новцу (став 2.).

Закон о платама у државним органима и јавним службама, прописао је начин утврђивања плате, додатака, накнада и осталих примања, поред осталог и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Плату запослених у јавним службама одређује основна плата коју чини производ основнице за обрачун плате (коју утврђује Влада) и коефицијента (утврђених актом Владе), додатака на плату прописаних тим Законом (минути рад, прековремени рад, теренски додатак, рад ноћу и на дан државних и верских празника) и обавезе које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате. Према одредби члана 4. став 1. тог Закона, коефицијент плате изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“ број 21/2015, 92/2020), предвиђа да уколико основна плата запосленог која је утврђена на основу основнице за обрачун и исплату плате и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун плате за пуно радно време и остварени стандардни учинак, је нижа од минималне зараде, основна плата утврђена на напред описани начин исплаћује се у висини минималне зараде (члан 20.). Исто решење садржано је и у члану 31. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник Републике Србије“ број 38/2019, 55/2020), а према одредби члана 48. тог општег акта, запослени може да оствари право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора од 2020. године, ако се за такву врсту накнаде стекну услови у буџету Републике Србије, тако што висину тих накнада утврђује Влада.

Дакле, регулатива обрачуна и исплате плата у јавним службама у складу са нормама посебног закона, није истоветна регулативи обрачуна и исплате зарада према правилима која се примењују у општем радно-правном режиму, јер појам зараде у одређеним радним срединама и плате нема јединствено значење, што се директно одржава на различитост услова, начина и обима права на накнаду предметних трошкова. Обрачуном плате запосленима у јавним службама, применом посебних закона и општих аката, запослени на одређеним радним местима са најнижим коефицијентом, примају плату у нижем износу од минималне зараде и у тој ситуацији вршена је исплата плате до висине вредности минималне зараде. Међутим, исплатом плате запосленима у јавним службама у висини вредности минималне зараде не активирају се правила општег радно-правног статуса према коме запослени, који у складу са Законом о раду остварује право на исплату минималне зараде, има право на

увећану зараду и накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу одредбе члана 108. и 118. Закона о раду. Горе наведени посебни прописи не предвиђају право на накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора, посебном нормом, јер су ове накнаде обухваћене и садржане у коефицијенту за обрачун плате (члан 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама), што значи да се иста остварују кроз обрачун и исплату плата, услед чега нема ни основа (упућујућих норми) да се примењују параметри из колективних уговора за запослене у јавним предузећима, односно Општег колективног уговора. Стога, према садржају наведених посебних закона, нема правне празнине по питању права на исплату накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега нема ни услова за супсидијерну примену Закона о раду (члан 2. Закона о раду), што значи да је тужбени захтев тужиље неоснован.

На основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата, у ком је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог. Због тога се наводима ревизије тужиље неосновано побија правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1, 154. и 165. став 2. Закона парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић